

евристичному потенціалі. Специфіка об'єкта і предмета культурології, її інтегративний характер ускладнюють спроби визначення її структури і місця серед інших наук.

У підсумку хочеться зазначити, що поняття культури пройшло доволі складну еволюцію, поступово збагачуючись за змістом. Культура репрезентує глибину та невичерпність людського буття, всі аспекти взаємозв'язку людини зі світом. Але саме ставлення до культури багато в чому залежить від дослідницьких установок.

Калініна А.С.,

студентка II курсу кафедри дизайну
ВП «МФ МіБ КУК»

Науковий керівник: Калініна Л.А.,
кандидат педагогічних наук, старший
викладач кафедри культурології ВП
«Миколаївська філія Київського
національного університету культури і
мистецтв», м. Миколаїв

ФУНКЦІ І СОЦІОКУЛЬТУРНА РОЛЬ МИСТЕЦТВА ДИЗАЙНУ

Поняття «дизайн» включає в себе багато ознак та елементів. На міжнародному семінарі у Бельгії (1964 р.) було окреслено дизайн як творчу діяльність, метою якої є виявлення якостей промислових виробів. Ці якості включають і зовнішні особливості виробів, але головним чином – це структурні та функціональні взаємозв'язки, які перетворюють вироби в єдине ціле як з точки зору споживача, так і з точки зору виробника.

Також дизайн – це поєднання ідеї художника із реальним світом, як найзручнішим і найцікавішим способом для споживача чи глядача.

У сучасному житті функціональність та практичність предметів, беззаперечно, займає перше місце, але незмінним залишається прагнення до естетичного освоєння дійсності – мистецтва.

Дизайн та мистецтво невпинно крокують разом, цим самим створюючи нові, цікаві образи в сучасних об'єктах дизайну.

Функції дизайну різноманітні і остаточно досі не визначені. З точки зору філософів дизайн, як вид людської діяльності, поєднує в собі перетворюючу, освітню, пізнавальну, ціннісно-орієнтаційну, комунікативну, а також інтегровану художню діяльність [1, с. 69].

Етимологія поняття «функція» (від лат. Functio - виконання, здійснення) включає в себе наступні визначення:

- це діяльність, обов'язок, робота; зовнішній прояв властивостей якогонебудь об'єкта в даній системі відносин;

- в соціології культури – це роль, яку виконує певний соціальний інститут або процес по відношенню до цілого [4, с. 143].

Соціально-орієнтованої метою дизайн-діяльності як феномена сучасної культури є сприяння підвищенню якості життя людей і вдосконалення соціально-культурних відносин між ними шляхом формування гармонійної предметної середовища і її компонентів у всіх сферах життєдіяльності людей для задоволення всього різноманіття їх матеріальних і духовних потреб [2, с. 38].

Це досягається за рахунок поєднання утилітарно-технічного та естетичного компонентів дизайну. А оскільки дизайн являє собою специфічну проектну форму художньо-технічної творчості, то його функції об'єднують функції мистецтва з функціями інженерно-технічної діяльності.

Багато аспектів дизайну як специфічної форми буття культури сприяє взаємозв'язку і взаємозбагаченню його сфер, як матеріальної так і духовної сфери, завдяки художньому осмисленню об'єктів розробки в процесі їх художнього моделювання і обумовлює структуру суспільно значущих функцій дизайну. Ці громадські функції здійснюються в процесі і результатах постановки і вирішення соціально-культурних завдань дизайну.

Під функцією у сучасному дизайні розуміють не тільки утилітарний і технологічний сенс будь-якого процесу, речі, явища, але і художньо-образний, суспільний зміст і цінність створеного культурного продукту, його вплив на інтелектуальне життя, культуру, на духовну складову людської свідомості.

Художньо-образне рішення дизайн-об'єкта володіє інформаційно-семіотичною, конструктивно-технологічною і морфологічною цілісністю.

У реалізації функцій дизайну проявляються його соціально-культурні, функціонально-споживчі і комунікативно-естетичні цінності. Кінцевою метою діяльності дизайнера є створення композиційно єдиного, художньо виразного та образного об'єкта, що відповідає шести групам вимог, а саме:

- соціальним вимогам до організації середовища, що враховують необхідність його відповідності суспільним потребам, достатньому рівню споживчої цінності;

- утилітарно-функціональним вимогам, які висуваються до середовища людиною-споживачем.

- ергономічним вимогам, що забезпечують відповідність середовища параметрам і фізіологічним можливостям людини і зумовлюють оптимізацію фізичного і психічного навантаження, а також витрат часу, пов'язаних з отриманням корисного ефекту;

- конструктивно-технологічні вимоги – це вимоги доцільності, безпеки, надійності і довговічності об'єктів;

- естетичні вимоги поєднують в собі цінність середовища як елемента художньої культури суспільства; а як форми об'єкту для певного середовища; - відображають суспільно-ціннісні характеристики (в тому числі утилітарні), тому що краса - це і зручність, і відповідність функції, і доцільність конструкцій і матеріалів;

- економічні вимоги, передбачають отримання максимальної ефективності від вкладених коштів, що враховують не тільки одноразові, а й експлуатаційні витрати [3, с. 137].

Характеризуючи основні функціональні властивості середовища, ці вимоги пов'язані з певною структурою споживчих властивостей людства, що виявляються в процесі споживання, а саме:

- зручністю і відповідністю функції;
- конструктивно-технологічним вимогам доцільності, безпеки, надійності і довговічності об'єктів.

У проектуванні середовища функція дизайну виражається в декількох формах:

- функція як мета створення культурного об'єкта;
- функція як життя архітектурного об'єкта, процес, рух, зміни, соціально-просторовий вираз його існування;
- функція як виражена доцільність (в проекті, в кресленнях і в реалізованому об'єкті).
- Щоб змінити свідомість і культуру споживачів, самі форми об'єктів дизайну та технології їх створення повинні бути особливими, такими, що можуть привернути увагу до проблем, що відкривають нові можливості і художні образи, що відповідають завданням дизайну як сучасної мистецької практики.

Високі норми та принципи клієнт-орієнтованості у мистецтві дизайну були сформульовані учасниками конференції «Майбутнє у дизайні музеїв та галерей» (Гонконг, 2015):

- інклюзивність (дизайнер ставить відвідувача на перше місце);
- міждисциплінарність (дизайн базується на принципах дизайну у поєднанні зі знаннями у різних видах мистецтва);
- відсутність ієрархії (дизайн базується на співпраці фахівців і відвідувачів);
- застосування нових стратегій співпраці і спів кураторства, які працюватимуть в різних контекстах;
- мультисенсорність (спрямованість на вплив через різні відчуття тіла та розуму);
- соціальна взаємодія (проект повинен підштовхувати до соціальної взаємодії між різними групами споживачів);
- орієнтованість на дію (заохочення до активного споглядання, діяльності, отримання відвідувачами фізичного досвіду);
- довіра (створення простору для особистих емоцій та почуттів відвідувача, можливості власної інтерпретації);
- урахування особливостей розташування (входження до простору місцевих контекстів та локальних проблем);
- органічна відповідність оточуючому середовищу (взаємодія простору з повсякденним життям, спрямованість на розмивання цих кордонів);

- етика експозиційного простору (урахування впливу на соціальні процеси);
- Реальність (пріоритет віддається потребам реального споживача, а не іконічним об'єктам дизайну);
- гуманність (перевага цінностей шкали гуманності над видовищним компонентом дизайну);
- дослідження (урахування останніх досліджень при конструюванні дизайнерського простору);
- широке розуміння дизайну (застосування дизайнерського мислення при впливі на все середовище);
- натхнення (заохочення до відкриття нових можливостей у культурному секторі);
- стратегія, наочність, зв'язок, організованість (уникнення фрагментарності дизайнерських знань на користь обміну міждисциплінарними ідеями);
- зміна ландшафту (сміслові зміни у бік толерантності та порозуміння);
- трансформація (відвідування простору повинно заохочувати до змін).

Список використаних джерел:

1. Каган М.С. Философия культуры / М.С. Каган. – СПб.: ТОО ТК Петрополис, 1996. – 415 с.
2. Медведев В.Ю. Сущность дизайна: учеб. пособие / В.Ю. Медведев; 3-е изд., испр. и доп. – СПб.: СПГУТД, 2009. – 110 с.
3. Рунге В.Ф. Эргономика в дизайне среды: учебное пособие / В.Ф. Рунге, Ю.П. Манусевич. – М.: Архитектура – 328 с.
4. Современная западная философия. Энциклопедический словарь / Под ред. О. Хеффе, В. С. Малахова, В. П. Филатова при участии Т. А. Дмитриева. Ин-т философии. – М.: Культурная революция, 2009. – 392 с.